

Παρατηρήσεις – προτάσεις ΣΕΠΑΝ επί του ΕΣΔΑ

1. Δημόσιος χαρακτήρας της διαχείρισης στερεών αποβλήτων

Οι προτεινόμενες αλλαγές στον επιχειρησιακό και διαχειριστικό σχεδιασμό, σύμφωνα με τις οποίες κατοχυρώνεται «ο δημόσιος χαρακτήρας της διαχείρισης στερεών αποβλήτων» (σελ. 5, σημ. 1.) και η ανάδειξη των Δήμων / Συνδέσμων Δήμων σε αποκλειστικό διαχειριστή αποβλήτων (σελ. 96) είναι προβληματικές.

Καταρχάς, στον όρο στερεά απόβλητα, εκτός των αστικών, συμπεριλαμβάνονται και άλλες ροές αποβλήτων (π.χ. βιομηχανικά, κτηνοτροφικά κ.λπ.) για τα οποία οι ιδιώτες παραγωγοί τους έχουν προφανώς την ευθύνη διαχείρισης, την οποία ασφαλώς ο δημόσιος τομέας δεν μπορεί, για λόγους μη στρέβλωσης του ανταγωνισμού, αλλά και δεν φαίνεται να προτίθεται να αναλάβει.

Επιπροσθέτως, αναφορικά με τα αστικά απόβλητα, στην κατεύθυνση της μόχλευσης πρόσθετων οικονομικών πόρων, αλλά και της βελτιστοποίησης της κατανομής ευθύνης και κινδύνου μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση αξιοποιείται το εργαλείο της σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, κάτι που έχει ήδη αρχίσει να επιχειρείται και στη χώρα μας, άλλωστε πολύ πρόσφατα υπογράφηκε η πρώτη σχετική σύμβαση. Οι συμπράξεις αυτές αφορούν έργα που έχουν προκύψει από ΠΕΣΔΑ που έχουν εκπονηθεί από τον αρμόδιο φορέα του δημόσιου τομέα και η ευθύνη του προσδιορισμού της ποσότητας σχεδιασμού των μονάδων, του καθορισμού των περιβαλλοντικών της στόχων έχει προέλθει από τον δημόσιο τομέα και ειδικότερα από τον ΦοΔΣΑ ή άλλο καταλλήλως εξουσιοδοτημένο φορέα (π.χ. Περιφέρεια).

2. Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ) – Διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού

Η ριζική αναθεώρηση της λειτουργίας των ΣΕΔ και ο επανασχεδιασμός τους, με το σκεπτικό ότι τα έσοδα των ΣΕΔ αποτελούν δημόσιο πόρο προς ανακατανομή, είναι σε δυσαρμονία με την αρχή της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού και θα δημιουργήσει μεγάλα προβλήματα στη λειτουργία των ΣΕΔ και κατά συνέπεια στην ανακύκλωση. Επιπροσθέτως με τον τρόπο αυτό δημιουργείται κίνδυνος οι πολίτες να πληρώσουν δυο φορές το κόστος διαχείρισης των συγκεκριμένων αποβλήτων, την πρώτη ως καταναλωτές και τη δεύτερη ως δημότες.

Ειδικότερα, στον ΕΣΔΑ (σελ. 102) αναφέρεται ότι «Τα τέλη ανακύκλωσης πρέπει να εισπράττονται από δημόσιο φορέα. Οι δήμοι να μπορούν να αναπτύξουν δικά τους ΣΕΔ». Όπως σημειώθηκε αυτό είναι σε αντίφαση με τη διευρυμένη ευθύνη των παραγωγών

προϊόντων, αλλά και με καίριες αναπτυξιακές και περιβαλλοντικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η κυκλική οικονομία. Επιπλέον, δεν λαμβάνονται υπόψη βασικές αρχές της Ε. Ε. (Στρατηγική «Ευρώπη 2020», 7^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον και Χάρτης Πορείας για την αποδοτικότητα των πόρων), σε αντίθεση με όσα περί αυτού αναφέρονται στο κεφάλαιο πολιτικές του ΕΣΔΑ.

Στο Κεφάλαιο “Ειδικές Δράσεις Ρευμάτων αποβλήτων εναλλακτικής διαχείρισης III.31 προδιαγράφεται η δυνατότητα των Δήμων να συστήσουν Συστήματα Εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων.

Όπως είναι γνωστό η εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών, αλλά και άλλων αποβλήτων ρυθμίζεται από τους νόμους 2939/2001 και 3854/2010, καθώς επίσης και στα κανονιστικά Προεδρικά διατάγματα που αναφέρονται σε συγκεκριμένα ρεύματα αποβλήτων. Το εν λόγω θεσμικό πλαίσιο αποτελεί εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο περί «Διευρυμένης Ευθύνης Παραγωγού» (EPR).

Ο νόμος 2939 αναφέρει σαφώς στο άρθρο 7 ότι:

“Α. όσοι προβαίνουν σε διαχείριση συσκευασιών, οι οποίοι στο εξής αποκαλούνται “διαχειριστές”, υποχρεούνται να οργανώνουν συστήματα ή να συμμετέχουν σε συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης των συσκευασιών αυτών που αφορούν τη δραστηριότητά τους.”

Επίσης στο άρθρο 2 “Ορισμοί” παράγραφος 16 “Διαχείριση συσκευασιών νοείται : η παραγωγή ή/και διάθεση υλικών από τα οποία κατασκευάζονται άμεσα συσκευασίες (προμήθεια πρωτογενών ή δευτερογενών υλικών) ή η εισαγωγή συσκευασιών, ...”

Στο ΠΔ 82 που εξειδικεύει στη διαχείριση των Αποβλήτων λιπαντικών ελαίων αναφέρεται αντίστοιχα στο άρθρο 6 :

“Α. Οι παραγωγοί και εισαγωγείς λιπαντικών υποχρεούνται να οργανώνουν συστήματα ή να συμμετέχουν σε συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης των λιπαντικών ελαίων”

Από τα παραπάνω προκύπτει σαφώς ότι υποχρέωση σύστασης συστημάτων ατομικών ή συλλογικών, έχουν άμεσα και αποκλειστικά οι παραγωγοί και εισαγωγείς των προϊόντων, (υπόχρεοι- πχ συσκευασιών ή Λιπαντικών ελαίων) που αφορούν στη δραστηριότητά τους. Η δυνατότητα συνεπώς δημιουργίας ΣΕΔ αμιγώς από Δήμους, δεν είναι συμβατή με το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο (Ευρωπαϊκό και Ελληνικό) περί «διευρυμένης ευθύνης παραγωγού.

Επίσης, σύμφωνα με τον Νόμο 2939:

άρθρο 7 Κεφάλαιο Β:

“Η οργάνωση των συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης γίνεται από τους διαχειριστές των συσκευασιών (όπως διευκρινίζεται στο άρθρο 2 Ορισμοί είναι οι παραγωγοί ή/και

εισαγωγείς) α) ατομικά από τους ίδιους β) συλλογικά, με τη συμμετοχή τους σε εγκεκριμένα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης

άρθρο 7 Κεφάλαιο Β παράγραφος 2β. Όροι συμμετοχής στο σύστημα:

Οι διαχειριστές συσκευασιών, εφ' όσον δεν προβαίνουν στην οργάνωση συστήματος ατομικής εναλλακτικής διαχείρισης, συμμετέχουν υποχρεωτικά σε συστήματα συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης

Η συμμετοχή στα συστήματα συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης :

I. Συνοδεύεται από την καταβολή στο σύστημα εκ μέρους του ενδιαφερόμενου διαχειριστή χρηματικής εισφοράς.

III. Απαλλάσσει τους συμβαλλόμενους διαχειριστές από την ευθύνη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που περιγράφονται στο άρθρο 12 "Υποχρεώσεις διαχειριστών συσκευασίας". Ειδικότερα για τα Απόβλητα Λιπαντικά Έλαια στο ΠΔ 82 σε αντιστοιχία με τον νόμο 2939 προβλέπεται στο άρθρο 6 Κεφάλαιο Α : Οι παραγωγοί και οι εισαγωγείς λιπαντικών ελαίων υποχρεούνται να οργανώνουν συστήματα ή να συμμετέχουν σε συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης των λιπαντικών ελαίων

άρθρο 6, Κεφάλαιο Β παράγραφος 2 β Όροι συμμετοχής στο σύστημα :

Οι παραγωγοί ή εισαγωγείς των λιπαντικών ελαίων, εφ' όσον δεν προβαίνουν στην οργάνωση συστήματος ατομικής εναλλακτικής διαχείρισης, συμμετέχουν υποχρεωτικά σε συστήματα συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης.

I. Συνοδεύεται από την καταβολή στο σύστημα εκ μέρους του ενδιαφερόμενου παραγωγού ή εισαγωγέα χρηματικής εισφοράς.

II. Απαλλάσσει τους συμβαλλόμενους παραγωγούς ή εισαγωγείς από την ευθύνη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων που περιγράφονται στο άρθρο 8 "Υποχρεώσεις διαχειριστών Λιπαντικών Ελαίων".

Θεωρείται σαφές ότι η ένταξη των παραγωγών ή εισαγωγέων είτε συσκευασιών είτε λιπαντικών ελαίων σε εγκεκριμένα συλλογικά συστήματα έχει ως στόχο την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που έχει ο καθένας αντίστοιχα με τα άρθρα 8 του ΠΔ 82 και του άρθρου 12 του ν. 2939. Οι υποχρεώσεις αυτές μεταβιβάζονται στα συστήματα συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης έναντι εισφοράς το ύψος της οποίας ορίζεται σε κάθε περίπτωση στη σύμβαση προσχώρησης του διαχειριστή στο σύστημα.

Βάσει των ανωτέρω προκύπτει σαφέστατα ότι οι εισφορές στα συστήματα αποτελούν το έσοδο μέσω του οποίου εφαρμόζεται το εγκεκριμένο σχέδιο δράσης των ΣΕΔ, σε καμία δε περίπτωση δεν προκύπτει ότι οι εισφορές αποτελούν άμεσα ή έμμεσα Δημόσιο Πόρο.

3. Διαδικασία κατάρτισης σχεδιασμών (ΕΣΔΑ, ΠΕΣΔΑ & Τοπικά Σχέδια)

Η ολοκλήρωση του νέου ΕΣΔΑ συνδέεται με την υποχρέωση που απορρέει από την Οδηγία 2008/98/ΕΚ, καθώς επίσης και με τις προϋποθέσεις που έχουν τεθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την ενεργοποίηση της χρηματοδότησης δράσεων διαχείρισης αποβλήτων από τα επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ2014-2020 και τις αιρεσιμότητες του άρθρου 19 του Κανονισμού (ΕΚ) 1303/2013.

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να αποσαφηνιστεί ο ρόλος των Τοπικών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων (ΤΣΔΑ), που, σύμφωνα με το σχέδιο ΕΣΔΑ, συντάσσονται υποχρεωτικά από τους Δήμους (ακόμα και για διαδημοτικές εγκαταστάσεις, σύμφωνα με το υπόδειγμα), σε σχέση με τα υπερκείμενα επίπεδα σχεδιασμού, δηλαδή τα ΠΕΣΔΑ, κυρίως αναφορικά με το άρθρο 28 της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ, όπως εξειδικεύεται στα άρθρα 22 και 35 του Ν.4042/2012.

Τα ΤΣΔΑ πρέπει να αποτελούν εξειδίκευση των ΠΕΣΔΑ σε δημοτικό επίπεδο, με έμφαση στις θεσμοθετημένες σχετικές αρμοδιότητες των Δήμων (συλλογή, χωριστή συλλογή για ανακύκλωση κ.λπ.). Σε αυτό το πλαίσιο, η δυνατότητα ενός Δήμου, από άποψη τεχνική, οικονομική, περιβαλλοντική, αλλά και χωροθέτησης, να πραγματοποιήσει, σε τοπικό επίπεδο, επεξεργασία και αξιοποίηση αποβλήτων (π.χ. κομποστοποίηση βιοαποβλήτων), πρέπει να αξιοποιείται και να αποτελεί στοιχείο του ΠΕΣΔΑ.

Η διαχείριση αστικών αποβλήτων απαιτεί τη συνεργασία φορέων πρώτου και δεύτερου βαθμού αυτοδιοίκησης, κεντρικής διοίκησης και πολιτών. Κάθε μέρος οφείλει να αναλάβει τις ευθύνες που δύναται να διαχειριστεί. Εκεί που τελειώνει το όριο ευθύνης κάθε μέρους ξεκινά το πλαίσιο της συνεργασίας για την υλοποίηση ολοκληρωμένων λύσεων για το βέλτιστο δυνατό περιβαλλοντικό αποτέλεσμα.

Οι Δήμοι πρέπει να εστιάσουν στα 2 πρώτα στοιχεία της Ιεραρχίας Διαχείρισης Απορριμμάτων ήτοι στην πρόληψη και την επαναχρησιμοποίηση μέσω ορθών στρατηγικών ενημέρωσης και αντίστοιχων δράσεων.

Η ευθύνη των Δήμων, σε μεμονωμένο επίπεδο, καλύπτει δράσεις που ενισχύουν την προδιαλογή αποβλήτων (κυρίως ξηρών ανακυκλώσιμων και οργανικών) μέσω τοποθέτησης κάδων προδιαλογής ή/και εφαρμογής άλλων τεχνικών χωριστής συλλογής.

Είναι πολύ χρήσιμη η συνεργασία μεταξύ Δήμων για να επιτυγχάνεται οικονομία κλίμακας και επομένως βέλτιστες περιβαλλοντικά και κοινωνικό-οικονομικά λύσεις.

Η διαχείριση του υπολοίπου ρεύματος (μετά τις δράσεις προδιαλογής) των στερεών αποβλήτων αναπόφευκτα πρέπει να οδηγείται για διαχείριση και αξιοποίηση σε κεντρικές εγκαταστάσεις. Σε σημαντικό βαθμό η λειτουργία κεντρικών εγκαταστάσεων μπορεί να αποτελεί, σε πολλές περιπτώσεις, τη βέλτιστη τεχνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά λύση και για προδιαλεγμένα απόβλητα (π.χ. για βιοαπόβλητα).

Οι παραπάνω προτάσεις αποτελούν τη συνήθη πρακτική που ακολουθείται σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι μόνο.

Η ως άνω πρακτική οδηγεί σε εξοικονόμηση πόρων δεδομένου ότι επιτυγχάνεται, όπως ήδη αναφέρθηκε, οικονομία κλίμακας. Η διαχείριση του υπολοίπου ρεύματος σε επίπεδο Δήμου είναι κατά κανόνα αντιοικονομική και θα οδηγήσει σε μεγάλη επιβάρυνση τους πολίτες, ενώ παρουσιάζει σημαντικές δυσκολίες ορθής περιβαλλοντικής διαχείρισης και δημιουργείται μεγαλύτερος κίνδυνος για αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Η βασική προσέγγιση του ΕΣΔΑ αναφέρεται στην αποκεντρωμένη -σε επίπεδο ΟΤΑ Α' βαθμού- διαχείριση των αστικών αποβλήτων. Η δομή αυτή είναι σε απόκλιση από την επιχειρησιακή, λειτουργική και οικονομική πραγματικότητα των ΟΤΑ, αλλά –κυρίως- από τις ρυθμίσεις του θεσμικού πλαισίου. Οι ΦοΔΣΑ είναι οι αρμόδιοι φορείς της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης για τη διαμόρφωση, την εξειδίκευση των στόχων και την υλοποίηση των δράσεων των Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης στερεών αποβλήτων και ιδίως για την αξιοποίηση και διάθεση τους. Οι θέσεις του νέου ΕΣΔΑ αποκλίνουν από το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία, τις αρμοδιότητες και τη δομή των ΦοΔΣΑ, π.χ. Ν. 3536/2007 «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.», Ν. 3463/06 «Κύρωση Κώδικα Δήμων & Κοινοτήτων», Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) κ.λπ.

Η αναθεώρηση του ΕΣΔΑ -και συνακόλουθα των ΠΕΣΔΑ- δεν πρέπει να οδηγήσει σε καθυστερήσεις πραγματοποίησης ήδη προετοιμασμένων έργων και δράσεων, που έχουν ληφθεί σε σημαντικό βαθμό υπόψη για τα προγράμματα του ΣΕΣ 2014, αλλά να αποτελέσει ευκαιρία για βελτιστοποίηση του σχεδιασμού, ενίσχυση της συνεργασίας, ιδίως με δράσεις πρόληψης, επαναχρησιμοποίησης και προδιαλογής ώστε να εφαρμοστεί ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης αποβλήτων, με το οποίο θα αξιοποιείται η εκτεταμένη Ευρωπαϊκή εμπειρία και θα επιτυγχάνεται το βέλτιστο περιβαλλοντικό και οικονομικό αποτέλεσμα.

Επιπροσθέτως, η αντιμετώπιση του προβλήματος με κατακερματισμό του σχεδιασμού και ανάληψη ευθύνης σε επίπεδο Δήμου είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα οδηγήσει σε οικονομικές

και κοινωνικές ανισότητες, δεδομένου ότι απομακρυσμένοι και αραιοκατοικημένοι Δήμοι θα έχουν πολύ υψηλότερη αύξηση στα δημοτικά τέλη, ενώ λιγότερο εύποροι Δήμοι θα κληθούν να επωμιστούν δαπάνες τις οποίες θα μπορούν να μοιράζονται στο πλαίσιο ευρύτερης συνεργασίας και λύσεων σε επίπεδο ενότητας διαχείρισης.

Παράλληλα ο πολλαπλασιασμός των θέσεων διαχείρισης αποβλήτων είναι πολύ πιθανό ότι θα δημιουργήσει πρόσθετα προβλήματα χωροθέτησης και αδειοδότησης και εν τέλει καθυστέρησης υλοποίησης.

Αλλά και σε αρκετές περιπτώσεις οι πολλές μικρές μονάδες επεξεργασίας βιοαποβλήτων, σε σύγκριση με κεντρικές μονάδες, θα είναι ακριβότερες αφού αφενός δεν επιτυγχάνεται οικονομία κλίμακας και αφετέρου πιθανώς να μην επιτυγχάνουν ανάκτηση ενέργειας (λόγω κλίμακας).

Πρέπει λοιπόν να είναι σαφές το διοικητικό επίπεδο και οι ευθύνες σχεδιασμού για τις σχετικές υποδομές και επενδύσεις, σε συμφωνία με την κείμενη νομοθεσία.

4. Διαχείριση και ποσοτικοί στόχοι για τα αστικά στερεά απόβλητα (ΑΣΑ)

Οι γενικοί στόχοι του ΕΣΔΑ για χωριστή συλλογή και για ανάκτηση αστικών αποβλήτων, ιδίως βιοαποβλήτων, εκτιμάται ότι είναι ιδιαίτερα φιλόδοξοι, λαμβάνοντας υπόψη την υπάρχουσα κατάσταση και το μικρό χρονικό διάστημα έως το 2020. Εκτιμάται ότι πρέπει να υπάρξει ουσιαστικότερη προσέγγιση σχετικά με την επίτευξη των νομικά δεσμευτικών στόχων για το 2020, με βάση την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία (Οδηγίες 2008/98/ΕΚ, 1999/31/ΕΚ κ.λπ.). Στον ΕΣΔΑ μπορούν να τεθούν στόχοι και για επόμενο χρονικό ορόσημο, π.χ. για το 2025 ή το 2030 ή / και να γίνει αναφορά –παράλληλα με τους δεσμευτικούς- και σε επιθυμητούς (κατευθυντήριους) στόχους για το 2020, θέτοντας ταυτόχρονα το πλαίσιο για την αναγκαία σχεδιαστική και λειτουργική ευελιξία.

Σε διαφορετική περίπτωση, δημιουργείται σοβαρός κίνδυνος αστοχιών στη διαχείριση και υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να μην αξιοποιηθούν σημαντικές ποσότητες αποβλήτων (κυρίως βιοαποβλήτων) και να οδηγηθούν για ταφή, δυσχεραίνοντας την επίτευξη του στόχου εκτροπής βιοαποδομησίμων από την ταφή για το 2020, γεγονός που θα αποτελεί παραβίαση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και θα έχει αρνητικές επιπτώσεις για το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία.

Πρόσθετοι, παράγοντες, που εκτιμάται ότι δεν ελήφθησαν επαρκώς υπόψη είναι:

- η απουσία θεσμικού πλαισίου για πολλές από τις προτεινόμενες πολιτικές (αρμοδιότητες Δήμων σε θέματα επεξεργασίας σύμμεικτων απορριμμάτων κ.λπ.) και

δράσεις (π.χ. Πράσινα Σημεία/ΚΑΕΔΙΣΠ, προδιαγραφές κόμποστ, δυνατότητα χωροθέτησης ήπιων υποδομών διαχείρισης εντός του πολεοδομικού ιστού κ.λπ.)

- το γεγονός ότι είναι ανέφικτο χρονικά να αναθεωρηθούν οι ΠΕΣΔΑ, στη βάση του νέου ΕΣΔΑ μέχρι 15-9-2015, πόσω μάλλον να εκπονηθούν εγκαίρως τα τοπικά σχέδια των Δήμων
- η έλλειψη ωριμότητας των –άλλωστε ακόμα απροσδιόριστων- νέων υποδομών, γεγονός που θα έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην έγκαιρη χρηματοδότηση των αναγκαίων έργων από το νέο ΕΣΠΑ
- η έλλειψη αξιόπιστων αγορών για το κόμποστ, κάτι για το οποίο ενδεχομένως απαιτείται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από το προβλεπόμενο ως το 2020, λαμβάνοντας υπόψη ότι χρειάζονται ρυθμίσεις (προδιαγραφές, πιστοποιήσεις κ.λπ.), αλλά και ωρίμανση των εν δυνάμει καταναλωτών
- το χρηματοδοτικό κενό που δημιουργείται, αν όντως υιοθετηθεί η κατεύθυνση για να μην αξιοποιείται η μέθοδος ΣΔΙΤ, ενώ παράλληλα είναι πολύ πιθανό να εμπεδωθεί γενικότερα κλίμα αποθάρρυνσης των ιδιωτικών επενδύσεων στα θέματα διαχείρισης και αξιοποίησης αποβλήτων, με αποτέλεσμα να μην αναπτυχθούν υποδομές που θα αντιμετωπίσουν ζητήματα άλλων ρευμάτων αποβλήτων (βιομηχανικά, κτηνοτροφικά, γεωργικά υπολείμματα κ.λπ.), με αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και την απασχόληση
- η ανάγκη για συστηματική και τεκμηριωμένη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών, για να επιτευχθεί η θεαματική πολιτισμική στροφή που απαιτείται στο μικρό χρονικό διάστημα των 5 ετών, όταν σήμερα περισσεύουν οι εύκολες αντιδράσεις και ο λαϊκισμός.
- ο ΕΣΔΑ θέτει ως στόχο του και την ανάκτηση ενέργειας από τα απόβλητα, ωστόσο δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη του ορισμένα δομικά στοιχεία της Ελληνικής οικονομίας, που μπορούν να συμβάλουν στη μεγιστοποίηση της αξιοποίησης των αποβλήτων, στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας και στην κατεύθυνση μείωσης εκπομπών αερίων φαινομένου του θερμοκηπίου, χωρίς να αγνοείται η ιεραρχία της διαχείρισης αποβλήτων (π.χ. αξιοποίηση δευτερογενών καυσίμων απορριμματογενούς προέλευσης στην τσιμεντοβιομηχανία, θεσμικά και επιχειρησιακά ώριμη και ρυθμιζόμενη αγορά ενέργειας κ.λπ.)

- Υπάρχει αντικειμενική αδυναμία χωροθέτησης αποκεντρωμένων μονάδων κομποστοποίησης σε αρκετές περιπτώσεις, ιδίως στα μεγάλα πολεοδομικά συγκροτήματα Αθήνας και Θεσσαλονίκης όπου παρατηρείται και η μεγαλύτερη παραγωγή αστικών στερεών αποβλήτων
- Η διαφαινόμενη προσπάθεια να αποκλεισθεί η υλοποίηση έργων διαχείρισης για ευρύτερες διαχειριστικές ενότητες (αναστολή των ΣΔΙΤ) και να δρομολογηθούν μικρές, κατακερματισμένες δράσεις θα προκαλέσει σημαντική αύξηση του λειτουργικού κόστους και συνακόλουθα μετακύλιση του στους πολίτες. Παράλληλα η καθυστέρηση στην υλοποίηση των έργων -και μάλιστα σε περιοχές της χώρας με οξύ περιβαλλοντικό πρόβλημα- (Πελοπόννησος, Ηλεία κλπ) θα επιφέρει σημαντικά πρόστιμα, πέραν της απώλειας πόρων από το ΕΣΠΑ.
- Η διαφαινόμενη βούληση της ακύρωσης των έργων ΣΔΙΤ συνιστά ενέργεια πολιτικά, επιχειρησιακά και οικονομικά ανορθόδοξη και αποτελεί σαφή ένδειξη ασυνέχειας της Ελληνικής Διοίκησης, αφού το δημόσιο πρωτοστάτησε στην επιλογή της μεθόδου ΣΔΙΤ και οι ιδιώτες-επενδυτές επένδυσαν έως τώρα για την ωρίμανση και γενικότερη προετοιμασία των σχετικών επενδύσεων. Επιπροσθέτως, συνιστά διοικητική και θεσμική παρέμβαση, αφού- με βάση το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο- μόνο οι Αναθέτουσες Αρχές (ΦΟΔΣΑ ή Περιφέρειες) έχουν το δικαίωμα ακύρωσης των διαγωνισμών ΣΔΙΤ.

- Σε όλη την Ε.Ε όπου υπάρχει ΔσΠ υπάρχουν **Κεντρικές** Μονάδες επεξεργασίας του Προδιαλεγμένου Οργανικού Απορρίμματος (σχετικά ακόλουθος Πίνακας)

Member State	Name of the scheme	Scheme type	Organisation administering the scheme	Number of households and/or population covered by the scheme	Quantity of biodegradable waste collected by the scheme (t/year)	Quantity of compost produced (t/year)
Spain	Baix Camp	Separate collection + centralised composting	Consell Comarcal del Baix Camp	25 000 inhabitants, 8 000 households	4 000	360
	Barcelona	Separate collection + centralised composting	Area Metropolitana de Barcelona	137 000 inhabitants, 55 000 households	10 700	1 900
	Montejurra	Separate collection + centralised composting	Commonwealth of Montejurra	52 000 inhabitants, 23 000 households	10 000	2 000
France	Gironde	Separate collection + centralised composting	Private company	20 000 households	36 000	24 000
	Niort	Separate collection + centralised composting	Commune of Niort	12 000 households	Approximately 8 500	4 511
	SIVOM de Bapaume	Separate collection + centralised composting	Association of communes	23 600 inhabitants	6 000	2 500
Ireland	Cork	Green waste shredder scheme	Cork County Council	280 000 inhabitants	1 000	
	Kerry	Separate collection + centralised composting	Kerry County Council	5 600 inhabitants, 1 766 households	500	
	Limerick	Separate collection + centralised composting	Limerick Corporation	2 800 households	950	450
Italy	Cupello	Separate collection + centralised composting	Municipality of Cupello	4 200 inhabitants	315	
	Monza	Separate collection + centralised composting	Local council	119 060 inhabitants	10 000	
	Padova	Separate collection + centralised composting	Consortium formed by 26 municipalities	205 000 inhabitants	16 500	
Portugal	Amtres	Separate collection + centralised composting	Amtres municipal association	150 000 households	250 000 (*)	15 000
	Lipor	Separate collection + centralised composting	Lipor municipal association	50 000 inhabitants	30 000 (*)	29 000
UK	Arun	Home composting	Arun District Council	140 000 inhabitants	Not known	Not known
	Castle Morpeth	Separate collection + centralised composting	Castle Morpeth Borough Council	20 400 households	5 000	3 000
	Wyecycle	Separate collection + centralised composting	Wyecycle	1 000 households	250	70

Συμπερασματικά οι προτάσεις μας αναφέρονται στα εξής:

1. Τροποποίηση του στόχου συνολικής εκτροπής των ΒΑΑ μέσω δικτύων χωριστής συλλογής για το **2020** στα επίπεδα του προηγούμενου προσχεδίου του ΕΣΔΑ (ως ενδιάμεσος στόχος) όπως ακολούθως και στοχοθέτηση 60% για το **2030**

ΝΕΟ

Πίνακας 12: Ποσοτικοποίηση στόχων σχεδιασμού εκτροπής ΒΑΑ από την ταφή

	2020	
	χιλ τόνοι	% ΒΑΑ
Συνολικός στόχος εκτροπής ΒΑΑ	2.934	100%
επιμέρους στόχοι:		
Μέσω δικτύων χωριστής συλλογής		
Εκτροπή από δίκτυο βιοαποβλήτων	1.024	35%
Εκτροπή χαρτιού (χαρτί συσκευασίας και έντυπο χαρτί)	751	25%
<i>Σύνολο εκτροπής ΒΑΑ σε συστήματα χωριστής συλλογής</i>	<i>1.775</i>	<i>60%</i>
Μέσω δικτύων σύμμεικτων ΑΣΑ		
Εκτροπή ΒΑΑ από υπολειπόμενα σύμμεικτα ΑΣΑ (επεξεργασία σε κεντρικές μονάδες)	1.159	40%

ΠΑΛΑΙΟ		
εκτροπής ΒΑΑ από την ταφή		
	2020	
	χιλ τόνοι	% ΒΑΑ
Συνολικός στόχος εκτροπής ΒΑΑ	2.934	100%
Επιμέρους στόχοι:		
Μέσω δικτύων χωριστής συλλογής		
Εκτροπή από δίκτυο βιοαποβλήτων	530	18%
Εκτροπή χαρτιού (χαρτί συσκευασίας και έντυπο χαρτί)	648	22%
<i>Σύνολο εκτροπής ΒΑΑ σε συστήματα χωριστής συλλογής</i>	<i>1.178</i>	<i>40%</i>
Μέσω δικτύων σύμμεικτων ΑΣΑ		
Εκτροπή ΒΑΑ από υπολειπόμενα σύμμεικτα ΑΣΑ (επεξεργασία σε κεντρικές μονάδες)	1.756	60%

Επιπλέον αυτών η παράθεση και μόνον των στοιχείων του πίνακα του σημείου 3.3.4. αναδεικνύει τον μη ρεαλιστικό χαρακτήρα του εγχειρήματος:

(Α) ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΚΤΡΟΠΗΣ ΒΑΑ 2003	2020
Εκτίμηση παραγωγής ΑΣΑ	6.078.946
Εκτίμηση παραγωγής ΒΑΑ (67% ΑΣΑ)	4.072.894
Βιοαπόβλητα (47% ΑΣΑ)	2.857.105
Χαρτί (20% ΑΣΑ)	1.215.789
Στόχος μείωσης ΒΑΑ που προορίζονται για υγειονομική ταφή σε σχέση με την παραγωγή του 1997	35%
	910.000
Στόχος εκτροπής ΒΑΑ από την ταφή	3.162.894
Επιμέρους στόχοι εκτροπής ΒΑΑ:	
Βιοαπόβλητα (χωριστή συλλογή)	0
Χαρτί (συσσκευασίας και έντυπου χαρτιού)	435.203
Υπολειπόμενη απαίτηση εκτροπής ΒΑΑ	2.727.691

(Β) ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΒΑΑ	2020
Εκτίμηση παραγωγής ΑΣΑ	5.780.000
Εκτίμηση παραγωγής ΒΑΑ (66,5% ΑΣΑ)	3.843.700
Βιοαπόβλητα (44,3% ΑΣΑ)	2.560.500
Χαρτί (22,2% ΑΣΑ)	1.283.200
Στόχος μείωσης ΒΑΑ που προορίζονται για υγειονομική ταφή σε σχέση με την παραγωγή του 1997	35%
	910.000
Στόχος εκτροπής ΒΑΑ από την ταφή	2.933.700
Επιμέρους στόχοι εκτροπής ΒΑΑ	
Βιοαπόβλητα (χωριστή συλλογή)	1.024.200
Χαρτί (συσσκευασίας και έντυπου χαρτιού)	750.600
Υπολειπόμενη απαίτηση εκτροπής ΒΑΑ	1.158.900

(Γ) ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΤΟΧΩΝ	2020
Μεταβολή στόχου εκτροπής ΒΑΑ από την ταφή	-229.194
Μεταβολή υπολειπόμενης απαίτησης εκτροπής ΒΑΑ	-1.568.791

2. Απόσυρση όλων των παρατηρήσεων και θέσεων αναφορικά με τα ΣΔΙΤ ως θεσμική υπέρβαση δεδομένου ότι ο ΕΣΔΑ δεν μπορεί να υπεισέρχεται σε θέματα χρηματοδοτήσεων παρά μόνον ενδεικτικής κοστολόγησης των δράσεων.

3. Ανάλυση του Κόστος δράσεων: Απουσιάζει ανάλυση κόστους σχεδιασμού/κατασκευής και λειτουργίας των προτεινόμενων δράσεων και προσδιορισμός του Χρηματοδοτικού κενού καθώς και των προτεινόμενων τρόπων κάλυψής του.

5. Βιομηχανικά απόβλητα

Αναφορικά με την υποχρέωση όλων των ΒΙΟΠΑ και ΒΙΠΕ να χωροθετήσουν εντός χρονοδιαγράμματος ΧΥΤ στις ιδιοκτησίες τους για τα μη επικίνδυνα, πρέπει να ληφθούν υπόψη ότι:

- Η χωροθέτηση ΧΥΤ απαιτεί αφενός την ύπαρξη ικανής (ποσοτικά και ποιοτικά) έκτασης αφετέρου την ικανοποίηση των κριτηρίων χωροθέτησης που θέτει ο ΕΣΔΑ (χρήσεις γης, αποστάσεις από δραστηριότητες, κ.λπ.).
- Η υποχρεωτική χωροθέτηση ΧΥΤ λανθασμένα θεωρεί δεδομένη την ανάγκη κατασκευής ΧΥΤ αφού το μέγεθος και του μεγαλύτερου ΒΙΟΠΑ/ΒΙΠΕ της χώρας μας δεν θα δικαιολογούσε την ύπαρξη ΧΥΤ λόγω σχετικά περιορισμένων παραγόμενων ποσοτήτων αποβλήτων από τις εγκατεστημένες επιχειρήσεις.
- Ως εκ τούτου δεν είναι δυνατό ούτε από τεχνική ούτε από οικονομική πλευρά σε όλα τα ΒΙΟΠΑ και ΒΙΠΕ να χωροθετηθούν ΧΥΤ στις ιδιοκτησίες τους για τα μη επικίνδυνα στερεά απόβλητα.

Κατά συνέπεια προτείνουμε την εξής διατύπωση:

- *«Με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των παραγωγών αποβλήτων που απορρέουν από την Οδηγία 2008/98/ΕΕ και τον νόμο 4042/2012, στους οργανωμένους υποδοχείς δραστηριοτήτων ο φορέας που ασκεί τη διοίκηση και διαχείριση τους έχει την αρμοδιότητα για την οργάνωση της διάθεσης των μη επικίνδυνων στερεών αποβλήτων - στο πλαίσιο της ιεραρχίας διαχείρισης αποβλήτων - σε κατάλληλους ΧΥΤ (ιδιοκτησίας του ή μη), εφόσον ικανοποιούνται τα κριτήρια χωροθέτησης ΧΥΤ που θέτει ο ΕΣΔΑ και εφόσον κρίνεται σκόπιμο λαμβάνοντας υπόψη τις παραγόμενες ποσότητες αποβλήτων».*

Σε αντικατάσταση του:

- Υποχρέωση όλων των ΒΙΟΠΑ και ΒΙΠΕ να χωροθετήσουν εντός χρονοδιαγράμματος ΧΥΤ στις ιδιοκτησίες τους για τα μη επικίνδυνα. Στους οργανωμένους υποδοχείς δραστηριοτήτων ο φορέας που ασκεί τη διοίκηση και διαχείριση τους έχει την αρμοδιότητα για την οργάνωση της διαχείρισης αποβλήτων που παράγονται, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των παραγωγών αποβλήτων που απορρέουν από την Οδηγία 2008/98/ΕΕ και τον νόμο 4042/2012 (σελ 59).

- Δίκτυα διάθεσης βιομηχανικών αποβλήτων

Διαγραφή όλης της πρότασης για «Διάθεση στους υφιστάμενους ΧΥΤ αστικών των αποβλήτων βιομηχανικής προέλευσης που προσομοιάζουν ή είναι συμβατά με τα αστικά, εφόσον δε τίθενται ζητήματα κορεσμού έως το 2020». Καταρχάς δεν υπάρχουν σαφή κριτήρια που να καθορίζουν πότε ένα βιομηχανικό απόβλητο προσομοιάζει με αστικό ενώ η διάθεση βιομηχανικών αποβλήτων δεν επιτρέπεται βάσει των υφιστάμενων ΑΕΠΟ των ΧΥΤΑ όπου επιτρέπονται αποκλειστικά αστικά απόβλητα . Επιπλέον η πρόταση δεν προωθεί

κανέναν από τους ενδεδειγμένους τρόπους ορθής διαχείρισης (μείωση, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, ανάκτηση, ανάκτηση ενέργειας). Τέλος τίθενται θέματα αθέμιτου ανταγωνισμού και στρέβλωσης της αγοράς έναντι εταιρειών που επενδύουν σε ορθές και σύγχρονες τεχνικές ανακύκλωσης έναντι της ταφής που πάντα κοστίζει λιγότερο. Άλλωστε ο παρόν σχεδιασμός προβλέπει τη δημιουργία άλλων ΧΥΤ σε χώρους υφισταμένων ΧΥΤ αστικών.

- Η αξιοποίηση των ιδιωτικών ΧΥΤΕΑ για απόβλητα τρίτων ως γνωστόν δεν είναι εφαρμόσιμη αφού δεν υπάρχει η πρόθεση των ιδιοκτητών των ΧΥΤΕΑ να δεχτούν απόβλητα τρίτων. Στο συγκεκριμένο σχέδιο και ειδικά στις σελ. 60 , 69 , 71 και 85 όπου αναφέρεται σε αξιοποίηση υφιστάμενων ΧΥΤΕΑ (Αλουμινίου της Ελλάδος και ΔΕΗ) για διάθεση ΕΑ και Αμιαντούχων, εκφράζεται αμφιβολία κατά πόσο είναι ρεαλιστικό, καθώς ειδικά ο ΧΥΤΕΑ που διαθέτει η Αλουμίνιο της Ελλάδος προορίζεται για την κάλυψη των αναγκών του εργοστασίου παραγωγής Αλουμίνας και Αλουμινίου. Πιθανή δέσμευση για ικανοποίηση αναγκών τρίτων, έστω και πρόσκαιρα δηλ. " έως την ολοκλήρωση των αναγκαίων υποδομών " που σημαίνει δημιουργία άλλων ΧΥΤΕΑ, δημιουργεί προβλήματα στη διάρκεια ζωής του εργοστασίου.
- Τα αναφερόμενα στη σελ. 93, δηλ. η αξιοποίηση εξοφλημένων μεταλλευτικών και λατομικών εκμεταλλεύσεων είναι μια καλή προοπτική, υπό την προϋπόθεση ότι θα καταστεί απολύτως ξεκάθαρο το ισχύον ανά περίπτωση ιδιοκτησιακό καθεστώς .
- Η κατασκευή ΧΥΤΕΑ σε νησιά δεν κρίνεται τεχνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά σκόπιμη.
- Το χρονοδιάγραμμα υποβολής σχεδίου συμμόρφωσης μέχρι τον Ιούνιο 2016 και υλοποίησης του σχεδίου στους επόμενους 6 μήνες (μέχρι τον Δεκέμβριο 2016) είναι μη εφαρμόσιμο. Προτείνεται η απομάκρυνση των ιστορικά αποθηκευμένων επικινδύνων αποβλήτων από τις εγκαταστάσεις εντός πενταετίας από την έγκριση του ΕΣΔΑ
- Για τα ιστορικά αποθηκευμένα συμφωνούμε να γίνει κατάρτιση ειδικού εθνικού σχεδίου
- Για την κατασκευή ΧΥΤΕΑ (και ΧΥΤ μη επικινδύνων βιομηχανικών αποβλήτων) από ιδιωτικούς πόρους προτείνεται η άμεση χωροθέτηση ΧΥΤΕΑ (σε χώρο μη ενεργού λατομείου σε εγγύτητα με τα ιστορικά αποθέματα των εγκαταστάσεων) από την

πολιτεία και η πρόσκληση ενδιαφέροντος προς τον ιδιωτικό τομέα για την υλοποίησή του

- Η ολοκλήρωση των εργασιών διαχείρισης μέχρι το τέλος 2016 δεν είναι εφικτή για:
α) πρακτικούς λόγους (δυνατότητα ετήσιας απορρόφησης από εγκαταστάσεις ανάκτησης στο εξωτερικό) και β) οικονομικούς λόγους (πχ. τεράστιο κόστος για εξαγωγή σε συνδυασμό με την δεινή οικονομική κατάσταση των χαλυβουργείων)
- Κατάρτιση ειδικού εθνικού σχεδίου για τα επικίνδυνα απόβλητα όπως προβλέπει το ΕΣΔΑ υπό διαβούλευση (σελ 5)
- Θέσπιση ελάχιστου ποσοστού **τεχνητών αδρανών σκωρίας κλιβάνου χαλυβουργείων πιστοποιημένων κατά CE** που θα χρησιμοποιείται στα έργα οδοποιίας.

6. Εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων λιπαντικών ελαίων

Για τη διασφάλιση του περιβάλλοντος και τη βιωσιμότητα των ορθολογικών και νόμιμων λύσεων διαχείρισης των Απόβλητων Ελαίων είναι απαραίτητη η σύνταξη πρότυπων περιβαλλοντικών δεσμεύσεων, η πρότυπη αδειοδότηση και ο καθορισμός ελάχιστων τεχνικών προδιαγραφών σε όλο τον κύκλο διαχείρισης των αποβλήτων αυτών (παραγωγή, συλλογή και μεταφορά, αξιοποίηση):

- Προδιαγραφές συλλογής και μεταφοράς (πχ ADR). Ο σχεδιασμός πρέπει να λάβει υπόψη του ότι σήμερα νόμιμοι και μη συλλέκτες, ουσιαστικά δεν υποχρεώνονται σε κάποια προδιαγραφή. Τα ΑΛΕ - αν και επικίνδυνα απόβλητα - διακινούνται σήμερα χωρίς απαίτηση ADR (πχ. κλάση 9, UN 3082 «περιβαλλοντικά επικίνδυνα υγρά»).
- Να οριστούν οι ελάχιστες προδιαγραφές αναγεννημένων λιπαντικών. Τα λιπαντικά αυτά πρέπει να είναι ανταγωνιστικά (αναγκαία συνθήκη για την επιβίωση της αναγέννησης) και ως ουσίες παραγόμενες και διακινούμενες στην ΕΕ, πρέπει να είναι καταχωρισμένες σύμφωνα με το REACH. Σε αντίθεση περίπτωση (αδυναμία κάλυψης ελάχιστων προδιαγραφών ή καταχώρισης στο REACH) παραμένουν απόβλητα και χρήζουν περαιτέρω επεξεργασίας.
- Να καθοριστούν οι ελάχιστες απαιτήσεις για την διάθεση των υγρών αποβλήτων των διεργασιών R9. Σήμερα, η αδειοδότηση τέτοιων μονάδων παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία απαιτήσεων και ελεγχόμενων ρύπων. Το αποτέλεσμα είναι να καταγράφονται μονάδες που σύμφωνα με την αδειοδότησή τους δεν έχουν υγρά απόβλητα ή καταφέρνουν να τα εξαφανίζουν με αέναη επαναχρησιμοποίηση.

- Η πρότυπη αδειοδότηση πρέπει να βασίζεται σε ισοζύγια μάζας τόσο εισερχόμενων αποβλήτων και παραγόμενων ρευμάτων (Βασικά λάδια και παραπροϊόντα) όσο και βοηθητικών υλών (πχ. Νερού) με στόχο την απλούστευση και αποτελεσματικότητα των περιβαλλοντικών ελέγχων και την καταπολέμηση της παρανομίας.

Εφαρμογή κινήτρων για την χρήση των αναγεννημένων λιπαντικών (πέραν της άρσης ανατιολόγητων περιορισμών) .

Στο πλαίσιο της Κοινοτικής ανακοίνωσης “*Public procurement for a better environment*” (COM (2008) 400, published on 16 July 2008) και του Άρθρου 18 του Εθνικού Νόμου 3855 (ΦΕΚ 95/23.6.2010) για τη χάραξη Εθνικής Πολιτικής και την εκπόνηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την προώθηση των Πράσινων Δημοσίων Συμβάσεων (ΠΔΣ) είναι αναγκαία η λήψη μέτρων για τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής Δημοσίων συμβάσεων και τη θέσπιση υποχρεωτικών περιβαλλοντικών κριτηρίων για προϊόντα και υπηρεσίες. Με τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις ο δημόσιος τομέας δύναται να προμηθεύεται προϊόντα, υπηρεσίες ή εργασίες, λαμβάνοντας υπόψη περιβαλλοντικές παραμέτρους κατά τη διεργασία σύναψης συμβάσεων. Η καταπολέμηση φαινομένων αποκλεισμού ανακυκλωμένων προϊόντων και η υιοθέτηση περιβαλλοντικών κριτηρίων στη διαδικασία σύνταξης προκηρύξεων και διαγωνισμών ως τεχνικές προδιαγραφές ή/και κριτήρια ανάθεσης μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην αειφόρο ανάπτυξη (εξοικονόμηση φυσικών πόρων και πρώτων υλών, μείωση εκπομπών CO₂ προς όφελος της κλιματικής αλλαγής κτλ). Επιπλέον με την προώθηση των οικολογικών συμβάσεων, οι δημόσιες αρχές μπορούν να παρέχουν στη βιομηχανία πραγματικά κίνητρα για την ανάπτυξη οικολογικών τεχνολογιών. Δεδομένου ότι τα οικολογικότερα προϊόντα ορίζονται με βάση τον κύκλο ζωής, η ενσωμάτωσή τους στις αγορές δύναται να επιβεβαιώσει προοπτικές για οικονομικά συμφέρουσες ΠΔΣ.

Σημερινό αρνητικό παράδειγμα αποτελεί ο εξ' ορισμού κι όχι βάσει προδιαγραφών αποκλεισμός αναγεννημένων λιπαντικών από διαγωνισμούς. Αντίθετα, τα αναγεννημένα λιπαντικά αποτελούν θαυμάσιο παράδειγμα για πράσινες δημόσιες προμήθειες στον τομέα μεταφοράς, ο οποίος αποτελεί πεδίο ενεργειακής κατανάλωσης με τις μεγαλύτερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Οι ΠΔΣ μπορούν να συμπεριλάβουν πλήθος μέτρων όπως η προμήθεια αναγεννημένων λιπαντικών ελαίων (πχ. προμήθεια οχημάτων με χαμηλές εκπομπές, προμήθεια οχημάτων με δυνατότητα χρήσης ανανεώσιμης ενέργειας, μείωση της κατανάλωσης καυσίμων με χρήση λιπαντικών χαμηλού ιξώδους και ελαστικών χαμηλής αντίστασης κύλισης κλπ.).

Τέλος, θα πρέπει να ενταχθεί στις στρατηγικές ενίσχυσης της χρήσης αναγεννημένων λιπαντικών η υιοθέτηση συστήματος παροχής οικονομικών κινήτρων για την χρήση τους, έτσι

ώστε να είναι δυνατή η ανάπτυξη της «αγοράς» τους πέραν των Πρασίνων Δημοσίων Συμβάσεων.

Αναθεώρηση εκτίμησης ποσοτήτων, και στόχοι συλλογής και αναγέννησης για το 2015-2020

Προκειμένου το ΣΕΔ να υπολογίσει τους ετήσιους στόχους συλλογής και αναγέννησης των ΑΛΕ λαμβάνει υπ' όψιν του τα παρακάτω δεδομένα :

- I. Τις ετήσιες ποσότητες των λιπαντικών ελαίων που τοποθετούν στην αγορά οι Υπόχρεοι διαχειριστές, βάσει των δηλώσεών τους.
- II. Το ποσοστό παραγωγής Αποβλήτων Λιπαντικών Ελαίων (ΑΛΕ) επί των ποσοτήτων λιπαντικών ελαίων που διατίθενται στην αγορά εκτιμάται από το ΣΕΔ βάσει του εγκεκριμένου επιχειρησιακού του σχεδίου σε 60%.
- III. Τα εκ της νομοθεσίας ποσοστά – όρια που σήμερα είναι για την συλλογή ΑΛΕ κατ' ελάχιστο 70% και για την αναγέννηση ΑΛΕ κατ' ελάχιστο 80%.
- IV. Επιπλέον δε των παραπάνω συγκεντρώνει και όποια άλλα διαθέσιμα στοιχεία που προσδιορίζουν το μέγεθος της αγοράς λιπαντικών ελαίων στην Ελλάδα.

Από τα διαθέσιμα στοιχεία του Συστήματος, μεταξύ των οποίων και σχετικές μελέτες της ICAP για τα έτη 2010 έως 2014, παρακάτω παρατίθεται το συνολικό μέγεθος της αγοράς λιπαντικών που εκτιμάται ότι πωλούνται στην Ελλάδα ανά τομέα, και βάσει της τάσης που έχει διαμορφωθεί, η εξέλιξη της αγοράς για την επόμενη εξαετία 2015 - 2020.

ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ της ΜΕΛΕΤΗΣ ICAP σε Χιλ. Τόνους. Προσδιορισμός ΑΓΟΡΑΣ 2015 - 2020								
Έτος	Λιπαντικά						Σύνολο Αγοράς	Εξέλιξη Αγοράς
	Οχημάτων	Εξέλιξη Αγοράς %	Βιομηχανίας	Εξέλιξη Αγοράς %	Ναυτιλίας	Εξέλιξη Αγοράς %		
2010	47.170		19.135		35.600		101.905	%
2011	40.940	-13,21%	16.910	-11,63%	31.595	-11,25%	89.445	- 12,23%
2012	36.045	-11,96%	15.130	-10,53%	30.260	-4,23%	81.435	-8,96%
2013	32.930	-8,64%	14.240	-5,88%	27.590	-8,82%	74.760	-8,20%
2014	31.150	-5,41%	13.350	-6,25%	26.700	-3,23%	71.200	-4,76%

Εκτίμηση	2015	29.904	-4,00%	12.816	-4,00%	25.632	-4,00%	68.352	-4,00%
Εξέλιξης ανά τομέα 2015-20	2016	28.708	-4,00%	12.303	-4,00%	24.607	-4,00%	65.618	-4,00%
	2017	27.847	-3,00%	11.934	-3,00%	23.869	-3,00%	63.650	-3,00%
	2018	27.012	-3,00%	11.576	-3,00%	23.153	-3,00%	61.741	-3,00%
	2019	26.202	-3,00%	11.229	-3,00%	22.458	-3,00%	59.889	-3,00%
	2020	25.678	-2,00%	11.004	-2,00%	22.009	-2,00%	58.691	-2,00%

Συνεπώς οι παραγόμενες ποσότητες ΑΛΕ που προκύπτουν είναι

για το **2011** : 89,5 χιλ. τόνοι x 60% = 53.7 χιλ. τόνοι και πρέπει να διορθωθεί ο **Πίνακας 1**
“ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

ενώ η προοπτική των παραγομένων ΑΛΕ διαμορφώνεται :

για το 2015 : 68,3 χιλ. τόνοι x 60% = 47,8 χιλ. τόνοι ενώ

για το 2020 : 58,7 χιλ. τόνοι x 60% = 35,2 χιλ. τόνοι.

Σε κάθε περίπτωση και λόγω της σχετικής υποκειμενικότητας του προσδιορισμού των ΑΛΕ σε σχέση με τις καταναλώσεις, προτείνεται η στοχοθέτηση της διαχείρισης των ΑΛΕ ως ακολούθως :

- 2015: Συλλογή 42% (όσο είναι σήμερα) των καταναλώσεων λιπαντικών και αναγέννηση τουλάχιστον 80% (αντιστοιχεί σε συλλογή 28,7 χιλ. τόνων ΑΛΕ και αναγέννηση 23 χιλ. τόνων).
- 2020: Συλλογή κατ’ ελάχιστον 55% των καταναλώσεων λιπαντικών και αναγέννηση 100%, που αντιστοιχεί σε 32,3 χιλ. τόνοι ΑΛΕ και στις δύο περιπτώσεις).

Οι παραπάνω στόχοι είναι αυστηρότεροι σαν ποσοστά από τους προτεινόμενους στον ΕΣΔΑ ενώ οι ποσότητες ανταποκρίνονται περισσότερο στην πραγματικότητα.

Στο σημείο αυτό τονίζεται ότι η άμεση λειτουργία του Μητρώου διαχειριστών λιπαντικών, θα προσδιορίσει σαφέστερα αφ’ ενός το μέγεθος της αγοράς των Λ.Ε. και αφ’ ετέρου την προοπτική της.

Σημειώνεται επίσης ότι θεμελιώδης αρχή για την επίτευξη του όποιου στόχου συλλογής είναι ο έλεγχος παράδοσης ΑΛΕ από τα σημεία παραγωγής τους ως ποσοστό επί των καταναλώσεων λιπαντικών.

Λόγω της χαμηλής απόδοσης της συλλογής ΑΛΕ ναυτιλίας, πέραν της πίεσης που πρέπει να ασκηθεί στους εμπλεκόμενους φορείς για αύξηση του ποσοστού ΑΛΕ τα οποία συλλέγονται από πλοία, πρέπει να τεθούν ποσοστά συλλογής ΑΛΕ προεχομένων από οχήματα και βιομηχανία της τάξεως του 70-80% των καταναλώσεων.

Προτείνεται δε οι δηλώσεις των Υπόχρεων διαχειριστών προς το ΣΕΔ να κατατίθενται επιμερισμένες στις τρεις βασικές κατηγορίες, που και ο ICAP περιλαμβάνει στις μελέτες του, ήτοι

Κατηγορία	Που περιλαμβάνει τα Λιπαντικά
Λιπαντικά Οχημάτων	Επιβατικών και επαγγελματικών οχημάτων (βενζίνης και πετρελαίου), Μοτοσυκλετών & Εξωλέμβιων κινητήρων δίχρονων & τετράχρονων. Βαλβολίνες χειροκίνητων ή αυτομάτων κιβωτίων ταχυτήτων, συμπεριλαμβανομένων των υδραυλικών λιπαντικών τιμονιών.
Λιπαντικά Ναυτιλίας	
Λιπαντικά Βιομηχανίας	Λιπαντικά Βιομηχανίας, Γενικής χρήσης και γενικά όλα τα λιπαντικά έλαια που δεν εντάσσονται στις παραπάνω κατηγορίες.

Οι στόχοι συλλογής και αναγέννησης ανά κατηγορία, παρατίθενται στον πίνακα που ακολουθεί.

Έτος	2015	Στόχος Συλλογής		Στόχος αναγέννησης	
Κατηγορία	τόνοι	ποσοστό	Ποσότητα	ποσοστό	Ποσότητα
Οχημάτων	29.904	60%	17.942	80%	14.354
Βιομηχανίας	12.816	60%	7.690	80%	6.152
Ναυτιλίας	25.632	12%	3.076	80%	2.461
Σύνολα	68.352	42,00%	28.708	80,00%	22.966

Έτος	2020	Στόχος Συλλογής		Στόχος αναγέννησης	
Κατηγορία	τόνοι	ποσοστό	Ποσότητα	ποσοστό	Ποσότητα

Οχημάτων	25.678	70%	17.975	100%	17.975
Βιομηχανίας	11.004	70%	7.703	100%	7.703
Ναυτιλίας	22.009	30%	6.603	100%	6.603
Σύνολα	58.691	55,00%	32.280	100,00%	32.280

Αυτή η ποσότητα (32,3 χιλ. τόνοι ΑΛΕ), κατά την άποψη του ΣΕΔ οφείλει να αναφερθεί και στον Πίνακα 8 ως προβλεπόμενη παραγωγή ΑΛΕ έτους 2020

Ανακεφαλαιώνοντας, για την επίτευξη των παραπάνω στόχων απαιτείται η λήψη περαιτέρω μέτρων στο πλαίσιο της εφαρμογής της εναλλακτικής διαχείρισης των ΑΛΕ και ειδικότερα:

1. Εντατικοποίηση της διενέργειας ελέγχων των δηλώσεων των Υπόχρεων Διαχειριστών από τις αρμόδιες αρχές και βάσει συμβάσεων, από το ΣΕΔ (για το τελευταίο θα πρέπει να δοθεί η σχετική δυνατότητα από τον ΕΟΑΝ).
2. Έλεγχος των Υπόχρεων Διαχειριστών που δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις των έναντι της νομοθεσίας και δεν έχουν ενταχθεί στο ΣΕΔ.
3. Έλεγχοι ορθής λειτουργίας όλων των φάσεων διαχείρισης (συλλογής - μεταφοράς - προσωρινής αποθήκευσης και αξιοποίησης) από τις αρμόδιες αρχές αλλά και από το ΣΕΔ (για το τελευταίο θα πρέπει να δοθεί η σχετική δυνατότητα από τον ΕΟΑΝ).
4. Εφαρμογή του διαχωρισμού των ΑΛΕ από τα λουπά πετρελαιοειδή στις λιμενικές εγκαταστάσεις έτσι ώστε τα ΑΛΕ των πλοίων να διαχειρίζονται μέσω του ΣΕΔ, σύμφωνα με την σχετική νομοθεσία. Έχει υποβληθεί πλήρες σχέδιο διαχείρισης τόσο στο ΥΠΕΚΑ/ΕΟΑΝ, όσο και σε φορείς διαχείρισης λιμένων, χωρίς όμως να έχει προχωρήσει η υλοποίηση του.

Για τα (1) και (2) παραπάνω αναφερόμενα καθοριστικό παράγοντα θα αποτελέσει η ολοκλήρωση και λειτουργία του Μητρώου Υποχρέων Διαχειριστών, όπως αυτό προβλέπεται στον ν.3854/2010 (αναθεώρηση του ν. 2939/2001).

Για το (3) θα πρέπει να δοθεί από τον ΕΟΑΝ η δυνατότητα στο ΣΕΔ να αποστέλλει επιθεωρητές οι οποίοι να καταρτίζουν εκθέσεις ελέγχου οι οποίες θα διαβιβάζονται με μέριμνα του ΣΕΔ στον ΕΟΑΝ και τις λοιπές αρμόδιες αρχές για περαιτέρω ενέργειες εφ' όσον απαιτείται.

Για το (4) θα πρέπει να γίνουν από κοινού προσπάθειες από το ΥΠΕΚΑ, τον ΕΟΑΝ, το ΥΕΝ και το ΣΕΔ, ώστε να εφαρμοστεί η νομοθεσία για την διαχείριση των ΑΛΕ στους φορείς διαχείρισης λιμένων.

Αλλαγή περιεχομένου ΠΔ, αλλά όχι αλλαγή της νομικής μορφής του (να παραμείνει ΠΔ)

Είναι προφανές ότι 11 χρόνια μετά την εφαρμογή των ΠΔ που διέπουν την εναλλακτική διαχείριση των άλλων προϊόντων, υπάρχει ανάγκη αναθεώρησης και εκσυγχρονισμού του περιεχομένου τους. Στην περίπτωση των ΑΛΕ το σχετικό ΠΔ είναι το ΠΔ 82/2004. Πέραν όμως της αναγκαιότητας αναθεώρησης και εκσυγχρονισμού πιστεύουμε ότι ο κορμός του (στοχοθεσία, αρχές λειτουργίας ΣΕΔ, ρόλος εμπλεκόμενων στην διαχείριση) πρέπει να παραμείνει ως ΠΔ, λόγω του αυξημένου κύρους του. Θα πρέπει μάλιστα να ενταχθεί στην αναθεώρηση του και η δυνατότητα ελεγκτικού χαρακτήρα του ΣΕΔ, σε συνεργασία με τις κατά περίπτωση αρμόδιες αρχές. Επι μέρους θέματα όπως Έντυπα Αναγνώρισης θα μπορούσαν να καλυφθούν με ΚΥΑ.

7. Άλλες ειδικές παρατηρήσεις

1. ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Σελ5. §2 .

Φορείς του ιδιωτικού τομέα που δραστηριοποιούνται ήδη ή θα δραστηριοποιηθούν στο τομέα της διαχείρισης αποβλήτων, με νόμιμες άδειες, εντάσσονται στο ΕΣΔΑ για την επίτευξη των σκοπών του

Σελ5. §4.

Πρώτωση της αποδοτικής χρήσης των πόρων προς όφελος της κοινωνίας και με κοινωνικά δίκαιο τρόπο, με κατά προτεραιότητα πρώτωση της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και της ανακύκλωσης με διαλογή στην πηγή ανακυκλώσιμων και βιοαποβλήτων και την ανάκτηση υλικών και ενέργειας, καθώς και ενίσχυση της εφαρμογής της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού στη διαχείριση αποβλήτων προς υποστήριξη του σχεδιασμού και της παραγωγής αγαθών, τα οποία λαμβάνουν πλήρως υπόψη και διευκολύνουν την αποτελεσματική χρησιμοποίηση των πόρων καθ'όλο τον κύκλο ζωής τους.

Σελ7. §3.

Η επιλογή μεταξύ της περαιτέρω ανάκτησης υλικών από τις υφιστάμενες μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων ή παραγωγής δευτερογενών καυσίμων να γίνεται με

γνώμονα την επίτευξη του βασικού στόχου, δηλαδή την εκτροπή από την ταφή, αξιοποιώντας τη δυνατότητα ανάκτησης ενέργειας και υλικών στη βιομηχανία

Σελ8./ §1. Αστικά στερεά απόβλητα

- Ελαχιστοποίηση της ποσότητας υπολειμμάτων για ταφή

Σελ9. / §4. Βιομηχανικά απόβλητα / Συμπλήρωση:

Διασφάλιση της απαγόρευσης της ανάμειξης επικίνδυνων βιομηχανικών αποβλήτων με άλλα επικίνδυνα ή μη επικίνδυνα απόβλητα/υλικά , με εξαίρεση των περιπτώσεων που αναφέρονται στη παράγραφο 2 του άρθρου 30 του νόμου 4042/2012.

Σελ. 25. § 4 Να αντικατασταθεί:

... όσον αφορά στην ενεργειακή αξιοποίηση απορριμματογενούς καυσίμου οι τσιμεντοβιομηχανίες της Ελλάδας έχουν δυναμικότητα απορρόφησης έως και 480.000τ RDF/SRF ετησίως. Έπειτα από επενδύσεις αναβάθμισης / τεχνολογικής προσαρμογής των εγκαταστάσεων τους η δυναμικότητα απορρόφησης μπορεί να αυξηθεί περαιτέρω.

Σελ 26. § (iv) / Παρατήρηση:

Δεν προκύπτει η υποχρέωση για όριο στην αθροιστική δυναμικότητα των εγκαταστάσεων ανάκτησης των υπολειπόμενων σύμμεικτων ΑΣΑ. Η δυναμικότητα τους πρέπει να στοχεύει στη μεγιστοποίηση της εκτροπής από την ταφή.

3.2. Στόχοι του ΕΣΔΑ

3.2.1. Γενικοί στόχοι

Σελ33.§15.

Προτεραιότητα στην διαλογή υλικών στην πηγή μέσα από αποκεντρωμένες υποδομές έναντι της ανάκτησης σε συγκεντρωτικές εγκαταστάσεις μηχανικής διαλογής σύμμεικτων ΑΣΑ, με εξαίρεση στις ήδη υφιστάμενες εγκαταστάσεις που θα

πρέπει να αξιοποιηθούν με ορθολογικό εκσυγχρονισμό και βελτίωση στο μέγιστο της αποδοτικότητας τους με σκοπό την ελαχιστοποίηση των ποσοτήτων προς ταφή, με μεγιστοποίηση της ανάκτησης υλικών και ενέργειας.

3.2.2. Ειδικοί στόχοι ανά ρεύμα αποβλήτων

2) Ιλύες Αστικού Τύπου , Σελ 34

- Ανάπτυξη ολοκληρωμένου δικτύου υποδομών για την ανάκτηση της ιλύος με προτεραιότητα στην ανάκτηση ενέργειας για την ξηραμένη ιλύ, με εφαρμογή των αρχών της εγγύτητας και της αποδοτικότητας πόρων , με προβάδισμα αξιοποίησής των στην εγχώρια αγορά για την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας.

3.2.2. Ειδικοί στόχοι ανά ρεύμα αποβλήτων

7.1) απόβλητα συσκευασιών Σελ 37 πίνακας

Αύξηση του στόχου ανάκτησης σε 65% , αφού στο υπόλειμμα που προκύπτει μετά τη διαλογή ανακυκλωσίμων και οδηγείται στη ταφή, υπάρχει σημαντικό ποσοστό αξιοποιήσιμων πόρων για ενεργειακή ανάκτηση, σε όφελος του περιβάλλοντος, με την αύξηση της διάρκειας ζωής των ΧΥΤ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις μονάδες επεξεργασίας των υπολειμμάτων για παραγωγή δευτερογενών καυσίμων.

3.3.2.2. Ανακύκλωση-Ανάκτηση

Β) σελ 42

- Η ανάκτηση ενέργειας από τα ΒΑΑ στις περιπτώσεις που δεν είναι εφικτή η ανάκτηση υλικών κατάλληλων προδιαγραφών που να μπορούν να διατεθούν στην αγορά ή και όταν η εφαρμογή των ανώτερων ιεραρχικά λύσεων δεν επαρκεί για την επίτευξη των στόχων εκτροπής από την ταφή.
- Προτεραιότητα στην ορθολογική αξιοποίηση υφιστάμενων υποδομών και εγκαταστάσεων για την επεξεργασία ΒΑΑ και την ανάκτηση ενέργειας με εφαρμογή της αρχής της εγγύτητας.

- Για τις μονάδες που θα επεξεργάζονται τα υπολειπόμενα σύμμεικτα ΑΣΑ θα πρέπει να επιδιώκεται η μεγιστοποίηση του περιβαλλοντικού και οικονομικού οφέλους, με την επιλογή του βαθμού εκείνου ανάκτησης υλικών, ώστε το εναπομένον υπόλειμμα να μπορεί να επεξεργαστεί προς παραγωγή υλικών που να πληρούν τις προδιαγραφές της ΚΥΑ 56366/4351 για να τύχουν ενεργειακής ανάκτησης και να μην οδηγηθούν προς ταφή.
(η παραπάνω σημείωση αφορά επίσης τις παραγράφους β) δίκτυα επεξεργασίας, σελ. 44, καθώς και β) δίκτυο επεξεργασίας υπολειπόμενων σύμμεικτων ΑΣΑ, σελ. 52)

3.4. Σχέδια διαχείρισης ανά κατηγορία αποβλήτων

3.4.1 Απόβλητα αστικού τύπου

Πίνακας σελ. 48

Σημαντικό ποσοστό ποσοτήτων πλαστικών και ξύλου προς διάθεση, βάσει της αρχής αξιοποίησης πόρων, θα μπορούσε να αξιοποιηθεί με επεξεργασία για παραγωγή δευτερογενών καυσίμων για ανάκτηση ενέργειας, με αξιοποίηση του τέλους εισόδου που θα καταβαλλόταν στο ΧΥΤΑ.

Σελ. 52

«Κατά προτεραιότητα αξιοποίηση της ενεργοβόρου εγχώριας βιομηχανίας (τσιμεντοβιομηχανία, κεραμοποιία κ.λπ.) για την απορρόφηση των παραγόμενων εναλλακτικών καυσίμων»

Ορθή αναφορά, αλλά τοποθετημένη σε λάθος παράγραφο, αφού εδώ αφορά στο δίκτυο διάθεσης αστικών αποβλήτων.

Όμως η συν-επεξεργασία / συν-αποτέφρωση είναι σύμφωνα με το παράρτημα II της οδηγίας 98/2008 μέθοδος ανάκτησης (R1), όπως επίσης και ΒΔΤ για την παραγωγή τσιμέντου (BAT Conclusions).

8. Χρηματοδοτικά μέσα υλοποίησης ΕΣΔΑ

Από το κείμενο απουσιάζει η θεώρηση του ρόλου της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στον τομέα διαχείρισης των αποβλήτων, όπως προκύπτει τόσο από αναφορές στα αρχικά κεφάλαια παράθεσης της πολιτικής και των στρατηγικών, όσο και από την έλλειψη από το κεφάλαιο

3.10 οποιασδήποτε αναφοράς στις διατάξεις του επενδυτικού νόμου. Το γεγονός αυτό έρχεται σε αντίθεση με τις αρχές και τη στρατηγική της ΕΕ και δυνητικά θα αποτελέσει εμπόδιο στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών και την προσέλκυση κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση νέων έργων, με αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, την ανάπτυξη και την απασχόληση. Η μη αναφορά σε χρηματοδοτικά μέσα που αφορούν επιδοτήσεις / ενισχύσεις με μόχλευση ιδιωτικών πόρων και στον επενδυτικό νόμο (Ν. 3908/2011), όταν είναι σχεδόν βέβαιο ότι οι διαθέσιμοι πόροι στο νέο ΕΣΠΑ (περίπου 800 εκατομμύρια), δεν επαρκούν δημιουργεί ανησυχία για την προοπτική υλοποίησης των αναγκαίων δράσεων διαχείρισης αποβλήτων.

Το σχέδιο ΕΣΔΑ δηλώνει ότι το συνολικό κόστος υλοποίησης των δράσεων που είχε εκτιμηθεί σε περίπου 1,7 δισεκατομμύρια ευρώ, θα επανεξεταστεί ώστε να μειωθεί, δεδομένου ότι καταργείται το κόστος των εγκαταστάσεων διαχείρισης αστικών αποβλήτων, που κατά τη φάση κατάρτισης του νέου ΕΣΔΑ είχαν ήδη δρομολογηθεί και οι υποδομές των ΠΕΣΔΑ ανακοστολογούνται. Επισημαίνεται ότι:

- από τη μελέτη «Αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Αποβλήτων» προκύπτει ότι η συνολική εκτίμηση των 1,7 δισεκατομμυρίων ευρώ αντιστοιχεί στο κόστος δράσεων για το σύνολο των ρευμάτων αποβλήτων, όχι μόνο για τα ΑΣΑ
- το συνολικό αυτό κόστος δεν περιλαμβάνει το κόστος των δρομολογημένων, (με πόρους του ΕΣΠΑ2007-2013) κατά τη φάση σύνταξης τη μελέτης, εγκαταστάσεων επεξεργασίας σύμμεικτων αστικών αποβλήτων, συνεπώς δεν επηρεάζεται από την κατάργηση ή μη
- για τα Πράσινα Σημεία και τα ΚΑΕΔΙΣΠ, που καταγράφονται ως πυλώνας για τη διασφάλιση επίτευξης των στόχων ανακύκλωσης, δεν υπάρχει προσέγγιση κόστους
- η αναγκαιότητα πρόσληψης προσωπικού στους Δήμους για την ανάληψη της λειτουργίας των νέων δικτύων και εγκαταστάσεων, εάν υποθεθεί ότι είναι εφικτή, θα επιφέρει δημοσιονομικό κόστος μη δυνάμενο να προϋπολογιστεί.

Δεν υπάρχει αναφορά σε επιδοτήσεις / ενισχύσεις στον τομέα των αποβλήτων με μόχλευση ιδιωτικών πόρων, όπως είναι οι συμπράξεις Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα και ο επενδυτικός νόμος.

Η πρόθεση/επιλογή χειρισμού των επενδύσεων στον τομέα των αστικών αποβλήτων, ειδικά δε στην ανακύκλωση και γενικότερα στην ανάκτηση, ως εξ ορισμού 100% δημόσιες επιδοτήσεις προσκρούει στην φιλοσοφία της αναπτυξιακής και περιβαλλοντικής πολιτικής

της Ε.Ε., της αρχής ο ρυπαίνων πληρώνει, όπως αποτυπώνεται στην ανακοίνωση «Ευρώπη 2020 – Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» και στη λογική της κυκλικής οικονομίας.

Συγκεκριμένα, στο κείμενο της ανακοίνωσης Ευρώπη 2020 στην παρ.3.1. «Μια ενιαία αγορά για τον 21ο αιώνα», αναφέρεται σχετικά με την ανταγωνιστικότητα:

Με την εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού, η Επιτροπή θα διασφαλίσει ότι η ενιαία αγορά θα παραμείνει μια αγορά ανοικτή που παρέχει ίσες ευκαιρίες στις επιχειρήσεις και καταπολεμά τον εθνικό προστατευτισμό.

Και σχετικά με τις επενδύσεις, στην παρ. 3.2. «Επένδυση στην ανάπτυξη: πολιτική συνοχής, κινητοποίηση του προϋπολογισμού της ΕΕ και της ιδιωτικής χρηματοδότησης» αναφέρεται:

Η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή θα παραμείνουν στην καρδιά της στρατηγικής για την Ευρώπη 2020 ώστε να διασφαλιστεί η κινητοποίηση όλων των ενεργειών και ικανοτήτων για την επίτευξη των προτεραιοτήτων της στρατηγικής. Η πολιτική συνοχής και τα διαρθρωτικά ταμεία της, που είναι σημαντικά από μόνα τους, αποτελούν βασικούς μηχανισμούς υλοποίησης για την επίτευξη των στόχων της έξυπνης, διατηρήσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες.

Η χρηματοπιστωτική κρίση επηρέασε σημαντικά την ικανότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και κυβερνήσεων να χρηματοδοτούν επενδυτικά και καινοτόμα σχέδια. [...] Η Ευρώπη πρέπει επίσης να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να αξιοποιήσει τα χρηματοοικονομικά της μέσα ως μοχλό, να ακολουθήσει νέους δρόμους συνδυάζοντας ιδιωτική και δημόσια χρηματοδότηση και δημιουργώντας καινοτόμα μέσα για τη χρηματοδότηση των απαιτούμενων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων συμπράξεων δημόσιου - ιδιωτικού τομέα. [...]

Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ θα πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζει τις μακροπρόθεσμες αναπτυξιακές προτεραιότητες. [...] Δεν πρέπει να συζητηθούν μόνο τα επίπεδα χρηματοδότησης, αλλά και πώς πρέπει να διαμορφωθούν τα διάφορα μέσα χρηματοδότησης, όπως τα διαρθρωτικά ταμεία, τα ταμεία γεωργικής και αγροτικής ανάπτυξης, το πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και το πρόγραμμα πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (CIP), ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της Ευρώπης 2020 κατά τρόπο που να μεγιστοποιεί τις συνέπειες και να διασφαλίζει αποτελεσματικότητα και προστιθέμενη αξία για την ΕΕ. Είναι σημαντικό να βρεθούν τρόποι αύξησης του

αντίκτυπου του προϋπολογισμού της ΕΕ ο οποίος, αν και μικρός, μπορεί να έχει σημαντικά καταλυτικά αποτελέσματα εάν είναι προσεκτικά εστιασμένος.

Με βάση τις παραπάνω αρχές διαμορφώθηκαν ανάλογα οι κανονισμοί για τα διαρθρωτικά ταμεία της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 και συγκεκριμένα ο Κανονισμός (ΕΚ) αρ.1303/2013 που διέπει τη λειτουργία των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2014-2020. Συγκεκριμένα:

- Ο συνδυασμός της ιδιωτικής και δημόσιας χρηματοδότησης και δημιουργία καινοτόμων μέσων για τη χρηματοδότηση των απαιτούμενων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων συμπράξεων δημόσιου - ιδιωτικού τομέα αποτυπώνεται στα άρθρα 37 - 46 που αφορούν τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής, και ειδικοί κανόνες για τη στήριξη των ΣΔΙΤ από τα ΕΔΕΤ αποτυπώνονται στα άρθρα 62 – 64 του Κανονισμού αρ.1303/2013.
- Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 61 (παρ.1-6) του Κανονισμού (ΕΚ) αρ.1303/2013 η επιλέξιμη δαπάνη προς συγχρηματοδότηση από τα ΕΔΕΤ πράξεων που παράγουν καθαρά έσοδα μετά την ολοκλήρωσή τους, (π.χ. τέλη χρήσης ή εξοικονόμηση λειτουργικών δαπανών), μειώνεται εκ των προτέρων λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα της πράξης να παράγει καθαρά έσοδα σε μια συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς η οποία καλύπτει τόσο την εκτέλεση της πράξης όσο και το διάστημα μετά την ολοκλήρωσή της. Τα δυνητικά καθαρά έσοδα καθορίζονται εκ των προτέρων είτε με την εφαρμογή ενός κατ' αποκοπήν ποσοστού, που στην περίπτωση πράξεων διαχείρισης στερών αποβλήτων καθορίζεται σε 20% (Παράρτημα V του Κανονισμού 1303/2013) είτε βάσει χρηματοοικονομικής ανάλυσης με υπολογισμό των μειωμένων καθαρών εσόδων. Ανατίθεται στην Επιτροπή η έκδοση σχετικών εξουσιοδοτικών πράξεων για τον καθορισμό των κατ' αποκοπήν συντελεστών και της μεθόδου χρηματοοικονομικής ανάλυσης.

9. Συσχετισμός με Ε.Π. 2014-2020

Βασική πηγή χρηματοδότησης έργων και δράσεων αποβλήτων του ΕΣΔΑ, κυρίως των αστικών, είναι τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Δεδομένης της ουσιώδους αλλαγής στο οργανωτικό και επιχειρησιακό σκέλος της διαχείρισης των αστικών αποβλήτων που προβλέπεται στο υπό διαβούλευση ΕΣΔΑ, όταν καταλήξει θα προϋποθέτει και εκτεταμένες αλλαγές σε θεσμικό επίπεδο προκειμένου να

μπορεί να ενεργοποιηθεί. Εν συνεχεία, πρέπει να ολοκληρωθούν και οι υποκείμενοι σχεδιασμοί και να επιταχυνθεί η ωρίμανση των σχετικών δράσεων και επενδύσεων.

Οι επιπτώσεις των ανωτέρω, με βάση πολλές υποθετικές (όμως λογικά αναμενόμενες) παραμέτρους και ειδικότερα σε ό,τι αφορά τα Ε.Π. εκτιμώνται ως εξής

- Με βάση τα παραπάνω δεδομένα (ολοκλήρωση διαβούλευσης, οριστικοποίηση, έγκριση ΕΣΔΑ) δεν προβλέπεται η δυνατότητα υιοθέτησης του ΕΣΔΑ πριν από το Σεπτέμβριο 2015.
- Μετά την υιοθέτηση του ΕΣΔΑ με διαφοροποιημένους ποσοτικούς στόχους από τους θεσμοθετημένους με Νόμους και ΚΥΑ, θα πρέπει να ζητηθεί ανάλογη διαφοροποίηση της στοχοθεσίας των υπό διαμόρφωση ΠΕΣΔΑ (και του εγκεκριμένου της Κρήτης), με συνέπεια να παραταθεί περαιτέρω η ολοκλήρωση της κατάρτισης των ΠΕΣΔΑ και (πολύ) μέσα στο 2016.
- Παράλληλα θα πρέπει να γίνουν τροποποιήσεις στο θεσμικό πλαίσιο που να επιτρέψουν την θεσμοθέτηση στόχων και την εφαρμογή του προωθούμενου μοντέλου διακυβέρνησης στον τομέα των αστικών αποβλήτων.
- Με την οριστικοποίηση των ΠΕΣΔΑ θα πρέπει να ξεκινήσει και η εξειδίκευση των τοπικών σχεδίων διαχείρισης προκειμένου να προκύψουν (τελικά) οι (πολυάριθμες) προς χρηματοδότηση επενδύσεις, οι οποίες θα πρέπει να χωροθετηθούν, μελετηθούν τεχνικά, αδειοδοτηθούν, ενταχθούν, δημοπρατηθούν, συμβασιοποιηθούν, κατασκευαστούν κ.ο.κ. με χρονικό ορίζοντα το 2020.
- Με την οριστικοποίηση των ΠΕΣΔΑ, θα πρέπει επίσης να ξεκινήσει η αξιολόγηση της συμβατότητας των εγκεκριμένων Ε.Π. του ΕΣΠΑ 2014-2020 με τις χρηματοδοτικές ανάγκες που θα προκύψουν, προκειμένου εν συνεχεία να γίνει η τυχόν απαραίτητη αναθεώρηση σε ειδικούς στόχους, δείκτες αποτελέσματος και εκροών, στα μεγάλα έργα και στο πλαίσιο επίδοσης.
- Μέχρι την ολοκλήρωση της ανωτέρω διαδικασίας και με τη επιφύλαξη του όρου αυτοδέσμευσης (μη δημοπράτηση έργων μέχρι την υιοθέτηση του ΕΣΔΑ), χωρίς σχεδιασμούς καθίσταται επισφαλής η απόπειρα εξειδίκευσης των Ε.Π. στον τομέα στερεών αποβλήτων, παρότι υπάρχουν δράσεις που σε κάθε περίπτωση συνάδουν με τη νέα στοχοθεσία, αν και ανώριμες (πρόληψη, πράσινα σημεία, διαχείριση βιοαποβλήτων) ή δράσεις που καλύπτουν ανελαστικές υποχρεώσεις (ΧΥΤΑ σε νησιά, δρομολογημένα έργα που συνδέονται με κλείσιμο ΧΑΔΑ κλπ).

Οι οριακές συνθήκες από πλευράς Κανονισμών ΕΔΕΤ και δεσμεύσεων των Ε.Π. είναι:

- Καμία δημοπράτηση στον τομέα αποβλήτων πριν τη υιοθέτηση του ΕΣΔΑ (αυτοδέσμευση)
- Ολοκλήρωση σχεδιασμών και υιοθέτηση μέτρων για επίτευξη στόχων αρ.11.2 Οδηγίας 2008/98/ΕΚ μέχρι 30/9/2015 (χρονοδιάγραμμα αιρεσιμότητας 6.2)
- Τελική ημερομηνία εκπλήρωσης συνόλου αιρεσιμοτήτων η 31/12/2016, αλλιώς σε αναστολή οι σχετικές πληρωμές (άρθρο 19 και 142 Κανονισμού 1303/2013).
- Ολοκλήρωση επενδύσεων προς επίτευξη του πλαισίου επίδοσης μέχρι 31/12/2018 (άρθρο 22 και 142 Κανονισμού 1303/2013), αλλιώς απώλεια 6% σχετικών πόρων.

Για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων απαιτείται:

α) προτεραιοποίηση δράσεων και περιοχών εφαρμογής με διαμόρφωση σαφών κριτηρίων κατανομής των χρηματοδοτήσεων του ΕΣΠΑ2013-2020 και ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων

β) ανάλυση, γνωστοποίηση και προώθηση εναλλακτικών πηγών και τύπων σύνθετων χρηματοδοτήσεων

γ) εξορθολογισμός τιμολόγησης υπηρεσιών διαχείρισης αστικών αποβλήτων και διαχείρισης ανταποδοτικών τελών, στη βάση ανάλυσης κόστους του συνόλου των επιμέρους δραστηριοτήτων με εφαρμογή full cost accounting από τους βασικούς υπόχρεους διαχείρισης των αστικών αποβλήτων.

δ) κατά το δυνατόν εφαρμογή περιβαλλοντικών οικονομικών εργαλείων που θα επιτρέψουν την προώθηση ανώτερων ιεραρχικά μεθόδων διαχείρισης αποβλήτων.